به نظر می‌رسد ادغام‌های اخیر تاثیر چندانی در کاهش هزینه‌های وزارت ارشاد نداشته باشد

گروه ادبیات و هنر

ادغام، کلیدواژه سیاست‌های مبتنی بر کوچک‌سازی است. از کوچک‌سازی هم که می‌دانید باید چابک‌سازی و صرفه‌جویی‌زاده شود. البته تجربه ثابت کرده که پیامد هر ادغامی در ساختارهای دولتی، چابک‌سازی و صرفه‌جویی نبوده است. حالا این نتیجه نامطلوب یا به اجرای ضعیف و کاستی‌ها مربوط شده یا به این‌که اساسا ادغام در محل نامناسبی صورت گرفته است.

ماجراهای ادغام در سطح وزارتخانه‌ها واپسین‌بار، ابتدای دهه ۹۰ بود که خبرساز شد. وقتی مجلس هشتم و دولت دهم، دست در دست هم طرح را از ادغام وزارت صنایع و معادن در وزارت بازرگانی کلید زدند و تقریبا کارشناسی نبود که نگوید این ادغام پیامدهای مثبتی نخواهد داشت. حالا ماجرای ادغام‌ها در یک سطح پایین‌تر یعنی در زیرمجموعه وزارتخانه‌ها کلید خورده است. البته دولت در این باره هیچ خبری نداده و هیچ مصوبه‌ای هم در این باره موجود نیست و این گمانه را ما با توجه به حرف‌های معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مطرح می‌کنیم آنجا که محسن جوادی در گفت‌وگویی با خبرگزاری مهر و در خلال ذکر دلایل ادغام‌ها در معاونت متبوعش گفته که «جدای از همه اینها، دولت هم تصمیم گرفته تا موسسات تابع وزارتخانه‌ها را ساماندهی کند.» جالب این است که هیچ دولتمردی تا کنون خبر از چنین تصمیمی نداده است و این خبر مهم، از زبان معاون یکی از وزارتخانه‌های دولت لو رفته است.

ماجرا اما در سطح ادغام موسسات زیرمجموعه معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نمانده و حالا خبر می‌رسد که دیگر معاونت این وزارتخانه یعنی معاونت هنری هم در جهت اجرای طرح ادغام، گرد و خاک کرده و چند موسسه زیرمجموعه‌اش را حذف کرده است. برویم ببینیم اصلا ماجرا چیست و واکنش‌ها به این حذف و ادغام‌ها چیست؟

ادامه در صفحه ۱۰

حضور در نمایشگاه‌های کتاب دمشق، بغداد، بیروت و کابل جایگزین وین، بلگراد و پاریس شدند

طلوع فرهنگ از شرق

«این تصمیم که وقتی اجرا شود دیگر تا اطلاع ثانوی بازگشت‌پذیر نخواهد بود، با سیاست‌های کلی دولت حاضر، مطابقت ندارد. اگر مبنا، بسته شدن درها بود و پشت کردن به غرب، نه برجام باید به سرانجام می‌رسید، نه وزیر خارجه‌مان تاکید می‌کرد که اگر زمان به گذشته برگردد، باز هم برجام را امضا می‌کنیم و نه دیگر وزیر خارجه و رئیس جمهورمان باید به نیویورک سفر می‌کردند؛ ضمن آن‌که این تصمیم، با شعارهای همیشگی دولت در زمان انتخابات و سال‌های پس از آن نیز همخوانی ندارد.» اینها بخش‌هایی از یادداشت روز خبرگزاری دانشجویان ایران است که در نقد به بخشی از برنامه حضورهای نمایشگاهی ایران در حوزه کتاب در سال جاری اتخاذ شده؛ نقدی که این روزها مایه صحبت و نقد و بررسی و حرف و حدیث را فراهم آورده.

اصل قضیه به اواخر تیرماه بازمی‌گردد. زمانی که قادر آشنا، رئیس موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران در یکی از مصاحبه‌های رسانه‌ای خود از جزئیات برنامه سال جاری موسسه نمایشگاه‌ها حرف زد. آشنا به ایبنا جزئیات حضور نمایشگاهی ایران را در کشورهای مختلف در سال ۹۸ تشریح کرده بود. طبق بحثی که آشنا کرده بود، موسسه نمایشگاه‌ها به عنوان نماینده فرهنگی جمهوری اسلامی ایران قرار است در نمایشگاه‌های کتابی به این شرح شرکت کند: بلونیا، سئول، تورین، پکن، مسکو، دمشق، باکو، فرانکفورت، استانبول، شانگهای، بیروت، دوحه، دهلی‌نو، بغداد، مسقط و کابل.

فهرست شرقی

یک مرور اجمالی به این فهرست نشان می‌دهد که هدف اصلی حضورهای فرهنگی و نمایشگاهی ایران به‌شدت معطوف به شرق شده است. البته تنظیم این فهرست چندان هم بدون هزینه نبوده. نمایشگاه‌های بلگراد، وین و احتمالا پاریس از فهرست خط خورده و به جای آن نمایشگاه‌های کابل، دمشق، بغداد و بیروت به آن اضافه شده‌اند. منطقی که پشت این مساله دیده می‌شود، منطق تقویت نگاه به شرق است. به‌وضوح در فهرست مورد اشاره، وزن کشورها و جوامع شرقی به‌شدت بالاست. موضوعی که البته در گفت‌وگوی آشنا هم اشاراتی به آن شده است. او در بخش‌هایی از اظهارات خود با اشاره به این موضوع می‌گوید:

«رویکرد امسال ما یک رویکرد معطوف به مشرق زمین است. نگاه ما امسال این است که به کشورهای شرقی توجه بیشتری داشته باشیم. اولویت‌های امسال ما در بخش بین‌الملل به چین، دهلی‌نو و حوزه تمدنی ایران کهن (این جملات معنی دارد) و حوزه محور مقاومت است. وقتی می‌گوییم تمدن ایران کهن و حوزه تمدنی ما که با دنیا ارتباط داشتیم؛ یعنی با کشورهای هندوستان، ترکیه، عراق، مسقط، دوحه، قطر و چین (به دلیل جاده ابریشم) ارتباط برقرار کنیم. وقتی از محور مقاومتی صحبت می‌کنیم، یعنی ارتباط با کشورهای لبنان سوریه و عراق.» هرچند این موضوع و تغییر سیاست به خودی خود ارزشمند است، با این حال، بعضی منتقدان عقیده دارند که غفلت از حضور در نمایشگاه‌هایی مانند کابل، دمشق، بیروت و بغداد، دلیل مناسبی برای حذف بلگراد، وین و پاریس نیست. بعضی از منتقدان به جز موارد فنی، عقیده دارند این تصمیم با سیاست‌های کلی دولت هم هم‌خوانی ندارد. در سمت دیگر، مدافعان نگاه به شرق هم استدلال‌های خود را دارند. این افراد با اتکا به این مساله که بودجه و هزینه و انرژی موسسه و وزارت ارشاد محدود است و حضورهای نمایشگاهی ایران باید مبتنی بر اولویت‌هایی باشد که هم‌خوانی بیشتری با فرهنگ و صنعت نشر ایران دارند. هم‌خوانی‌های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی از یکسو و استعداد و ظرفیت بالقوه و بالفعل برای عرضه کتاب‌های ناشران ایرانی از سوی دیگر دو دلیل مهم برای تقویت این نگاه و بهای بیشتر به شرق عنوان شده است.

به‌دنبال اولویت‌ها

قادر آشنا در تشریح بیشتر این موضوع می‌گوید: «در تصمیم‌گیری ما چند شاخص مطرح بود. هزینه و فایده کردیم تا مشخص شود شرکت در نمایشگاه آن کشور برای ما چه منافعی خواهد داشت، چه جمعیتی پشت زبان آن کشور هستند و این‌که آیا زبان انگلیسی پشتوانه آن زبان است یا نه، چه ناشرانی در آن حوزه فعالیت می‌کنند و با کدام کشورها می‌توانیم مبادله غرفه داشته باشیم؛ بنابراین با اتفاق نظر، تصمیم بر این مبنا شد که اتریش و صربستان در اولویت‌های امسال نباشند، اما حذف معنی ندارد. کما این‌که در نمایشگاه پاریس حضور پیدا کردیم و موضوع تصمیم برای شرکت کردن در این نمایشگاه برای سال ۹۹ معنی پیدا می‌کند. در عین حال، همکاران بین نمایشگاه مسکو، پاریس و بولونیا، بررسی‌هایی انجام دادند و تصمیم بر این شد که بولونیا برای ما هدف اول باشد؛ اگرچه مسکو نیز نمایشگاه بزرگ و مهمی است.»

این دیدگاه با این استدلال که حضورهای نمایشگاهی باید برای تقویت هر چه بیشتر گسترش دامنه مخاطبان کتاب‌های فارسی و فروش آنها صورت گیرد، کشورها را بر حسب اولویت‌هایی مانند اشتراکات جوامع فارسی‌زبان، دامنه تمدنی ایران و کشورها و جوامع محور مقاومت تنظیم کرده و سپس در صورت امکان و فراهم بودن بودجه و انرژی، دیگر کشورها را هم در نظر خواهد گرفت. از این منظر، برآیند حضور جداگانه در نمایشگاه‌های کتاب پاریس و فرانکفورت با حضور صرف در نمایشگاه کتاب فرانکفورت تفاوت چندانی نداشته و به همین دلیل گزینه نمایشگاه کتاب پاریس می‌تواند از فهرست حذف شود.

قبلا چرا می‌رفتیم؟

در کنار این موضوع بعضی فعالان نشر داخلی که سابقه و تجربه حضورهای بین‌المللی را هم دارند اعلام کرده‌اند که نمایشگاهی مانند نمایشگاه کتاب پاریس از جانب فعالان حوزه نشر فرانسه هم چندان جدی گرفته نمی‌شود و بر همین مبنا، حضور و سرمایه‌گذاری برای شرکت در آن محلی از اعراب ندارد. با این حال این سوال پیش می‌آید که در صورت صحت این گزاره، دلیل اصلی حضور گذشته ایران در این نمایشگاه و جریان رسانه‌ای پوشش‌دهنده آن که توسط موسسه نمایشگاه‌ها مدیریت می‌شد بر مبنای چه اصلی صورت گرفته است. هرچند نفس حضور و نگاه به شرق مفید است اما به نظر می‌رسد منطق تلویحی این موضوع، پذیرش اشتباهی است که در گذشته صورت گرفته. اشتباهی که حضور در نمایشگاه‌های وین، بلگراد و پاریس بروناد آن بوده. هرچند حالا مسؤولان موسسه نمایشگاه‌ها اعلام کنند که حضور در این نمایشگاه‌ها هزینه‌ای نداشته و صرفا در قالب تفاهم دو طرف و تبادل غرفه رایگان صورت گرفته است.

حضور هفته

خدمات متقابل تهران - پکن

امروز در همین صفحه راجع به بعضی سیاست‌های موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران برای حضورهای خارجی صحبت کردیم. حالا هم اجمالا بدانید که نمایشگاه بین‌المللی کتاب پکن از دیروز ۳۰ مرداد تا ۳ شهریور ۱۳۹۸ در مرکز بین‌المللی نمایشگاه‌های پکن دایر است. غرفه موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران هم در این دوره از نمایشگاه براساس تفاهم‌نامه مشترک همکاری بین طرفین به مساحت ۱۸ مترمربع برپا است.

آن طور که موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی به ما خبر داده‌اند نمایشگاه کتاب پکن، سال گذشته در فضایی به وسعت ۹۲ هزار و ۷۰۰ متر با حضور شرکت‌کنندگانی از ۹۳ کشور و منطقه در جهان در ۲۵۰۰ غرفه برگزار شد و بیش از ۳۰۰ هزار نفر بازدیدکننده داشت. همچنین ۱۳۰۰ خبرنگار آن را پوشش خبری داده و ۵۶۷۸ قرارداد نشر نیز به امضا رسید.

جالب است بدانید که در غرفه ایران در این دوره از نمایشگاه، بیش از ۲۵۰ عنوان کتاب ادبی برگزیده جوایز سال گذشته (جایزه کتاب سال، جایزه جلال، جایزه شهید غنی‌پور، جایزه قلم زرین، جایزه هفت‌اقلیم، جایزه انتخاب بهترین کتاب دفاع مقدس، جایزه رشد و جایزه کتاب سال پاسداران اهل قلم) همچنین آثاری در زمینه‌های آموزش زبان فارسی، ایران‌شناسی، هنر، کودک و نوجوان، دین و دفاع مقدس عرضه می‌شود.

معرفی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، معرفی طرح‌های حمایتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از انتشار کتاب ایرانی، دعوت از ناشران بین‌المللی و مذاکره برای حضور در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، برگزاری روز ایران و نشست‌های تخصصی ازجمله برنامه‌های در نظر گرفته‌شده برای حضور در این دوره از نمایشگاه است.

البته فقط موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران در این نمایشگاه حضور ندارد. انتشارات سوره مهر و رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران هم از دیگر مراکزی است که در غرفه ایران به نمایش آثار خود می‌پردازند. علیرضا گلدوزیان تصویرگر برجسته ایرانی با حمایت تصویرگری آناناس چین به‌عنوان داور، به همراه افسانه صانعی تصویرگر و زهرا نعمت‌اللهی نویسنده برگزیده خلق کتاب تصویری دستان با حمایت موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران، در نمایشگاه پکن حضور دارند.

نشست مشترک تصویرگران ایران و چین (شرکت‌کنندگان در مسابقه تصویرگری آناناس)، معرفی آثار تصویرگران، آموزش نقاشی به کودکان، برگزاری کارگاه آموزشی ورکشاپ تصویرگری توسط علیرضا گلدوزیان ازجمله برنامه‌هایی است که به مناسبت حضور در نمایشگاه کتاب پکن اجرا می‌شود.

سال ۲۰۱۵ کشور امارات عربی متحده به‌عنوان مهمان ویژه در این نمایشگاه حضور داشت. سال ۲۰۱۷ نیز جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان مهمان ویژه در فضایی به مساحت ۵۰۰ متر در نمایشگاه کتاب پکن حضور یافت و سال قبل نیز مراکش مهمان ویژه نمایشگاه بود.

پشت صحنه

هنوز شیرینی غدیر خورانیم

در ستون روز گذشته جام‌جم خدمت شما عارض شدیم که به دلایل متعدد، خطر دیابت همین‌جور پشت در تحریریه ایستاده و منتظر است تا بیفتد روی قند خون بچه‌ها. مزاح بود البته ولی خب در جریان باشید که این شیرینی دادن‌های عید غدیری هنوز که هنوز است ادامه دارد. اجمالا خدمت‌تان عرض کنیم که روز گذشته، دو نفر از همکاران تحریریه که به‌تازگی متوجه شده‌اند با تبصره تفسیر عیاشی و دبیر گروه علوم قرآن و حدیث‌شان، اخیرا و در دقیقه ۹۰ به جرگه سادات پیوسته‌اند، دست به جیب شدند و کل تحریریه و فنی را مهمان کردند.

خلاصه که سرکار خانم‌ها فاطمه عودباشی و نوشین مجلسی، همکاران خوب ما در سرویس رسانه که از قضا دقیقا در همسایگی میز فرهنگی و چند متر آن طرف‌تر مشغول خدمت به اسلام و مسلمین هستند هم هرچند با تاخیر اما هم شیرینی دادند و هم عیدی سادات! اجمالا که وظیفه دیدیم از لطف‌شان تشکر کنیم. و اما بعد... امروز از آن روزهاست. چه روزهایی؟! روزهایی که تب اتفاقات و مسائل و اصطکاک‌های خبری و رسانه‌ای می‌آید پایین و طبعا صفحات رسانه‌ها هم قدری بی‌رمق‌تر و فرهیخته‌طورتر می‌شوند. با این همه حاشا و کلا که دست بچه‌های گروه فرهنگی خالی بماند. بله... بله... چنین گروهی داریم ما ولو آن‌که بعضی از اعضای گروه در بندرانزلی و حومه باشند و مشغول گذراندن تعطیلات و در سفر!

اول از همه عرض کنیم که علی‌آقای رستگار به مناسبت اول شهریور و روز پزشک یک ماهی سینمایی گرفته. قضیه از این قرار است که خبرنگار خوش‌ذوق سینمایی گروه سر چرخانده و رفته سراغ پزشک ترسوی فیلم «روزهای زندگی» که با شنیدن هر صدای خمپاره قالب تهی می‌کرد. نکته جالب دیگر این‌که آقای پزشک‌نمای ترسو در فیلم دیگری هم نقش یک پزشک عراقی را بازی کرده و خلاصه که در هر دو جبهه ایفای نقش کرده! خلاصه که صحبت‌های کوروش آقای سلیمانی را با رستگار در صفحه ۱۱ بخوانید.

در این صفحه هم سراغی گرفته‌ایم از سر و صداهایی که به خاطر فهرست نمایشگاه‌های فرهنگی خارجی که قرار است موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی و فرهنگی جماعت ایرانی در سال جاری در آن شرکت کنند. قضیه از این قرار است که بعضی نمایشگاه‌ها مثل وین و پاریس خط خورده و بعضی دیگر مانند بغداد و دمشق به آن اضافه شده‌اند. در این گزارش رفته‌ایم سراغ این موضوع و این تغییرات را بررسی کرده‌ایم. بچه‌های صفحه ۱۰ هم تغییرات و ادغام‌های اخیر در وزارت ارشاد را گذاشته‌اند زیر ذره‌بین و حسابی با آن ور رفته‌اند تا ببینند قضیه از چه قرار است و قرار است چه اتفاقی بیفتد. دیدید در همین اوضاع کسادی سوژه‌ها هم چه ترکیب جذابی برایتان تدارک دیده‌ایم!